

HÁNY ÉVES AZ OROSZ BÁNYÁSZATI-GEOLÓGIAI SZOLGÁLAT?

Észrevételek Baráth István megemlékezéséhez (Magyar Geofizika 41, 4, 175. o.)

BARÁTH István *300 éves az orosz bányászati-geológiai szolgálat* címmel kis megemlékezést írt, bemutatva röviden az ez alkalomból Pétervárott rendezett emlékkiállítását, illetve konferenciát.

Orosz szakmabeli kollégáinknak biztos jó okuk volt ezt az ünnepet az Oroszországot Európához illeszteni, az országot kemény eszközökkel is modernizálni akaró Nagy Péter cár személyéhez kötni. Nekünk, magyaroknak azonban okunk van azzal büszkélkedni, emlékezni s emlékeztetni saját országbéli és orosz kollégáinkat, barátainkat, hogy e téren való szakmai kapcsolataink sokkal régebbi időkbe nyúlnak vissza.

A magyar bányatörténet atyja, WENCZEL Gusztáv 1880-ban Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó Hivatala által kiadott *Magyarország bányászatának kritikai története* c. művének 155. oldalán lábjegyzetben ezt írja: „Vaziljevics III. Iván orosz (moszkau) fejedelem 1488. Mátyás magyar királyt Kuritz Tivadar (Fedor) követe által többek közt arra kérte meg, hogy küldjön neki olyan mesterembereket, kik a bányászathoz (maszterov, kotoroi rudu znaet) s arany- és ezüstabányászathoz (kotoroi bij rudu umjel i rozdjeliti sz zemlejn); mert országában vannak ugyan arany- és ezüstérczek, de nincsenek olyanok, kik azoknak a földből való kiválasztásához értenek. (Pamjatkiki diplomaticsieszkih szpomenij drevnei Roszszij sz derzsavami inosztrannimi. I. kötet. Szentpétervár, 1851, 165. o.).

S az orosz uralkodó nincs egyedül, aki a magyar bányatörvényt vette alapul saját bányatörvényének megalkotásakor. Ugyancsak WENCZEL hivatkozik VI. Ká-

rolly francia királyra, aki 1413. május 30-i „ordonnance”-jában megemlíti Magyarországot (royaumes de Hongrie), melyet saját országa bányajogának rendezése során mintául vett.

Az Orosz Birodalomban, akárcsak a Magyar Birodalomban ez időben már az uralkodói jogok, a jus regale közé tartozott a földben talált kincsek tulajdonjoga, tehát bányászatra való átengedésének joga is. A bányászati-kohászati „szolgálat” kialakulása tehát minden gond nélkül ez időre is visszavezethető, de nyilván sokkal régebbi időkbe is, hisz már Géza fejedelemnek — úgy tűnik — volt királyi „bányamestere”. S alighanem így volt az oroszoknál, keleti szlávoknál, akikről tudjuk, hogy karddal adóztak a Kárpátok előterében ideiglenesen állomásozó magyar (mogyeri) vezéreknek.

Említhető lenne a szászországi származású, de Selmezbányán tanult, rózsakeresztes Reineggs Jakab „orvos, bányász, kohász” is, aki a később orosz védelmet kérő Grúziában tanított „nemes ércek helyes olvasztására”, ágyúöntésre. Később grúz nemessé lett, majd Szentpétervárott a seborvosi főiskola igazgatója.

Az orosz–magyar bányászati kapcsolatok 19. századi figyelemre méltó mozzanata, hogy BITTSÁNSZKY Ede nemesérc-dúsítási szabadalma hasznosítást nyer az orosz cár Altaj hegységi magánbirtokán.

Sok más mozzanata is említhető lenne a két ország illetően akart, vagy nem akart kapcsolatának, amelyeknek be- és fölmutatása egy szakmai ünnep kapcsán szinte kötelesség.

Tóth Álmos

OLAJIPARI SZAKMAI TALÁLKOZÓ ZALAEGERSZEGEN

A *Zalai Hírlap* 2001. május 11-i száma tudósított arról a találkozóról, amelyen a *Magyar Olajipari Múzeum* zalaegerszegi munkatársi gárdája május 10-én szakmai és tudományos eszmecsere keretében fogadta a *Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet* vezetőit.



BARÁTH István, TÓTH János igazgató és BODOKY Tamás a múzeum szabadtéri kiállításán



A találkozó résztvevői a Papp Simon Emlékszobában

A két intézmény tudományos tevékenységét reprezentáló kiadványok, dolgozatok, szakmunkák cseréje mellett a zalai speciális olajipar-történeti feladatok és a zalaegerszegi geofizikai vonatkozású műszergyűjtemény áttekintésére is sor került. Megbeszélték az ELGI-ben megnyitás előtt álló